

Příspěvek vznikl s finanční podporou GA ČR v rámci projektu P406/12/0655.

Zdroje:

- HE, RONGWEI. 2009. *Manyu 365ju. Yitian yiju xue manyu*. Shenyang: Liaoning minzu chubanshe.
- LI, GERTRAUDE ROTH. 2000. *Manchu. A Textbook for Reading Documents*. Honolulu/Hawaii: University of Hawai'i Press.
- WANG, QINGFENG. 2005. *Manyu yanjiu*. (ed. Sun Hongkai). Beijing: Minzu chubanshe.
- http://www.completebamboo.com/Pic%20Assets/Other/Bamboo_Book.jpg
- <http://www.cosmeo.com/images/pictures/player/ef6ee12e-e573-6745-fae7df1d02a45c2e.jpg>

Michal Schwarz

Franz Spina (1868–1938). Ein Prager Slavist zwischen Universität und politischer Öffentlichkeit. Herausgegeben von Steffen Höhne und Ludger Udolph. Köln – Weimar – Wien: Böhlau Verlag 2012. (Intellektuelles Prag im 19. und 20. Jahrhunderts, 2.) 311 s. ISBN 978–3–412–20747–2. 44,90 euro

Pozoruhodná postava významného českoněmeckého bohemy a předního představitele německého meziválečného aktivismu v ČSR Franze Spiny by jistě zasloužila důkladného monografického zpracování. Teď máme před sebou alespoň sborník čtrnácti textů zachycujících různé aspekty jeho života a díla, které byly původně předneseny na konferenci o Spinovi v Praze v únoru 2010.

V úvodním příspěvku načrtává Steffen Höhne celkový Spinův portrét, pokud jde o jeho (národnostně)politické názory (*Franz Spina – Ein Prager Slavist zwischen Universität und politischer Öffentlichkeit*, s. 9–37). Nato se Ludger Udolph zabývá Spinovými bohemistickými pracemi (*Franz Spina als Bohemist*, s. 39–66). Karl Braun rozebírá Spinovy představy o formě česko-německého soužití („... unter der verheerenden Wirkung des bösen Halbwortes vom Selbstbestimmungsrecht“. *Franz Spina und die Nationalitätenfrage*, s. 67–80). Klaas-Hinrich Ehlers píše o reflexi Franze Spiny v sudetoněmeckém prostředí (*Vom Erlöser zum Verräter der Sudetendeutschen oder: Wie ‚deutsch‘ war Franz Spina? Positionen seiner öffentlichen Wahrnehmung*, 81–96). O Spinově zapojení do debat o školské politice před první světovou válkou a jeho souvislostech pojednává Václav Petrbock (*Von der ‚Beamtenfrage‘ zur ‚Milderung der Schroffheit der nationalen Kämpfe‘. Voraussetzungen, Entwicklung und Wirkung von Franz Spinas Engagement in schulpolitischen Fragen vor dem Ersten Weltkrieg*, s. 97–125). Christoph Boyer píše o Spinově roli v německém hospodářském aktivismu, tedy směru plédujícím pro principiální spolupráci německého a českého průmyslu v ČSR (*Spina und der Wirtschaftsaktivismus in der Ersten Tschechoslowakischen Republik*, s. 127–139). Eduard Kubů a Jiří Šouša zasazují Spinu v kontextu německého agrárního hnutí (*Franz Spina und der deutsche Agrarismus in den böhmischen Ländern der ersten Jahrzehnte des 20. Jahrhunderts*, s. 141–168). Harald Lönnecker píše o pražských burschenschaftech a Spinově vztahu k nim („Er hielt seine schützende Hand über die Burschenschaften...“. *Franz Spina und die akademischen Vereinigungen*, s. 169–212). K jedné části Spinova bohemistického díla, jeho habilitační práci o *Frantových právech*, se pak vrací Andrea Scheller (*Franz Spinas Abhandlung zur alttschechischen Schelmzunft ‚Frantova práva‘ aus sprachwissenschaftlicher Sicht*, s. 213–226). Alice Stašková píše o pedagogických a filologických podnětech ze Spinova díla (*Anmerkungen zum Verhältnis von Zweckmäßigkeit und Methode in Spinas philologischer Praxis*, s. 227–239). Dva časopisy, Spinovu *Slavische Rundschau* a varšavský *Wschód*, – zejména co do jejich recepce Ruska – srovnává Zaur Gasimov (*Zwei Zeitschriften – viele Diskurse: Ideenströme zwischen der Prager Slavischen Rundschau und dem Warschauer Wschód im Europa der Zwischenkriegszeit*, s. 241–259). Michael Havlin píše o pojmu „česko-německé symbiózy“ u Spiny (*Eine Begriffsgeschichte*

der deutsch-tschechischen ‚Symbiose‘ nach Franz Spina, s. 261–280). Helmut Wilhelm Schaller srovnává dva pražskoněmecké slavisty a spolupracovníky, Franze Spinu a Gerharda Gesemanna (*Franz Spina und Gerhard Gesemann*, s. 281–296). Konečně Ota Konrád pojednává o koncepci sudetoněmecké literatury u Herberta Cysarze jako protipólu aktivisty Spiny (*Herbert Cysarz: Von der barocken zur sudetendeutschen Literatur*, s. 297–313). Svazek pak ještě doplňuje německý překlad nekrologu Franze Spiny od Romana Jakobsona (*Fr. Spina als Wissenschaftler*, s. 315–316; původně vyšel česky v Lidových novinách 20. 9. 1938, s. 7) a také pěkná obrazová příloha.

Zajímavých myšlenek a námětů se ve většině textů najde hojně. Například platí, že jako přednostní nástroj hodnocení staročeské literatury lze sotva použít míru německého vlivu, protože originalita nebyla ve středověké literatuře první hodnotou (s. 50–51). Podobně se najde naopak i ne jeden bod otevírající možnou polemiku. Například myslíme, že Spinův názor, že existuje větší blízkost mezi Němci a západními Slovy než mezi západními a východními Slovy není „samozřejmě anachronismus“ (s. 21), nýbrž – vzdor silné orientalizaci za vlády komunistů dodnes – mnohem spíše prostý fakt. Obecně by bylo možno poukázat na principiální utopičnost také Spinou reprezentované snahy o víceetnické soužití v rámci moderního centralizovaného státu, jakkoli snad snahy morálně ocenitelné. Každopádně svazek o Franzi Spinovi doporučujeme k pozornosti; okruh těch, koho by jeho texty mohly zaujmout, je velmi široký.

Bohumil Vykypěl

Ján Kačala: Profily slovenských jazykovedcov 20. storočia. Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Trnava 2011. 201 s. ISBN 978-80-8105-227-9.

Nová pozoruhodná publikace předního slovenského lingvisty Jána Kačaly navazuje na jeho předcházející práce s podobnou tematikou z r. 1998 a 2006. Přihlíží především k potřebám studentů, kterým poskytuje souhrnné a přehledné informace o vybraných osobnostech slovenské jazykovědy, jejichž práce o slovenštině spadají do nejnovější doby. Podrobných a cenných údajů o činnosti slovenských kolegů se touto knihou dostává i českým lingvistům a studentům bohemistiky, kteří přes blízké příbuzenství sledovaných jazyků – slovenštiny a češtiny – nejsou dosud v tak rozsáhlé míře o výzkumných záměrech a výsledcích jednotlivých slovenských odborníků informováni. Mohou tím získat cenné poznatky i o stavu užívání, o kultuře a dějinách slovenštiny.

Otázky spisovného jazyka, jeho poměru k dialektům, jeho normy a její kodifikace, jazykové kultury představují v dějinách spisovné slovenštiny významné podněty pro slovenské jazykovědce. Prohloubené poznání slovenštiny a jejich pěstovatelů v 20. století je žádoucí a poučné také pro českého zájemce, a to zvláště proto, že se oba naše jazyky během 20. století vyvíjely ve společensko-politické situaci zčásti více či méně společné, zčásti odlišné a byly po jistou dobu v té či oné míře vystaveny i přímým zásahům ze strany vládnoucích politických institucí. To vše se nutně odrazilo různým způsobem jak na samotném jazyce, tak i na postojích jednotlivých jazykovedců.

Pro současného českého recenzenta je ovšem nesnadné všechny tyto skutečnosti, autorem knihy probírané do značné šíře i hloubky, zachytit v rozsahem omezené recenzi, aniž se při tom dopustí jednostrannosti nebo zkreslení důležitých faktů. Svou hlavní pozornost zde proto omezuje na ty jazykovědce, kteří zaměřují svá studia převážně nebo ve velké míře na obory našeho zájmu, tj. na gramatiku, především na syntax.

Autor publikace zahajuje přehled badatelů významnou osobností zakladatele jazykovědné slovakistiky – Samuelem Cambelem (1856 – 1909). Další sledované jazykovědce vymezuje do dvou skupin: k zakladatelské generaci počítá osoby narozené v prvním a druhém desetiletí 20. století. Jsou to především: Ján Stanislav (1904 – 1977), Henrich Bartek (1907 – 1986), Ľudovít Novák (1908 – 1992), Jozef Štolc (1908 – 1981), Eugen Jóna (1909 – 2004), Eugen Pauliny (1912 – 1983), Štefan Peciar (1912), Jozef Ružička (1916 – 1989) a někteří další. K mladším, už mnohem početnějším